

A főrendező is lemond?

Korcsmáros György levele

A Szegedi Nemzeti Színház prózai tagozatának vezetője, Korcsmáros György főrendező nyílt levelet juttatott el szerkesztőségünkbe, amelyet változtatás nélkül közlünk. Előbb azonban emlékeztetni szeretnénk olvasóinkat arra a legújabb sajtósági eseményre, amelyről múlt szombati lapszámunkban írtunk; lényege, hogy az Amerikában vendégszereplő Gregor József is levelet írt, amelyben közli, hogy a következő évtől nem kívánja betölteni a zenei tagozat igazgatói posztját. Mint utolsó csepp a pohárban, elhatározását motiválta, hogy tudomása szerint Gyimesi Kálmán operaénekes foltot talált Juhász József operaénekes múltjában, s éppen akkor osztotta meg eme tudását másokkal is, amikor a tenorista a 125-ik alkalommal énekelte Bánkot...

Úgy véljük, mindezek is inspirálták a főrendező levelet, amelyhez azt kell hozzátennünk, hogy a Délmagyarország természetesen csak a saját cikkeiért vállal felelősséget, s a Korcsmáros hivatkozásaiban szereplő másik lap (amelyiknek Nikolényi István a főszerkesztője, s amelyikben Domonkos és Csúri publikál) cikkeiért nem. Továbbá: Nagy Márta valóban írt a DM-be, de sosem volt statisztikus; Márok Tamás hivatkozott cikkében konkrét tények szerepeltek, amelyekből kiderült, mit jelent a citált fogalom. Végül: reméljük, hogy a főrendező úr mindkét javaslatát komolyan gondolta.

Nyílt levél

(azoknak, akik a Szegedi Nemzeti Színházért aggódnak)

Furcsa, de Szegeden periódikusan ismétlődő helyzet, hogy a színház körül botrányszag terjeng; hogy sikereit rengeteg „szakértő jóakaró” cáfolja; és egyedül közönsége nem veszi észre, mennyire itt az idő megváltoztatására. Ezt az – lassanként paranoikus – állapotot a helyi sajtó idézi elő, és mint tudjuk, a sajtó: hatalom. Ami egyszer nyomtatásban megjelenik, az évek múltán is visszalapozható-idezhető, ellentétben az előadások illékonyásával, amit vagy megőriz emlékezetében a néző, vagy elfelejt; mindössze annyit tud, hogy a színház állandóan belekeveredik valamiféle „kabát”-ügybe. Az, hogy ki a tolvaj, tulajdonképpen mellékes. Mert sok szó esik a Színház felelősségéről ezekben az írásokban, de gyakran elsikkad az Írástudó felelőssége.

Szegény Néző szinte szégyenkezik, amiért eljárt a színházba és netán még tetszett is neki az előadás, mit tapssal is jutalmazott. De mit tegyen, ha azt olvassa: „...a néző számára nem maradt más emlék, csak a tétovázó hiány érzete, amit az előadások után felzúgó, szokásos kritikátlan vastaps sem tud feledtetni.” (1990. február 26. Egerek és emberek. Délmagyarország, Nagy Márta.) Ebben a bírálathoz minden problémánk szerepel: tétovázó hiány és szokásos, kritikátlan vastaps. Az ítéskemény, de teheti, elvégre ő statisztikusból avasult kritikussá; ellentétben a színészekkel, akik egyszerűen csak színészek, és nem avasultok. Hogy zúgott a vastaps? Ez nyilván azért van, mert a Néző alacsony IQ szintje miatt nem vette észre azt a hiányt, amit ő szakértelme folytán azonnal kiszúrt.

Ki a Színház? Vagy pontosabban: ki a Szegedi Színház?

Ha azt felelem, hogy a közönségé, ezzel rögtön kihívom a Kritika útját, hiszen nem lehet egy közönség-orientált színház „művészi”! ... Ha azt mondom, hogy a Városházáé, akkor jogosan merül fel a kérdés: az a néhány, épp elég bajjal megáldott politikus miért értené pont a színházhoz, amikor a politikához is csak úgy-ahogy?!... Ha az a választom, hogy a „nemes művészeté”, akkor elfeledkezem arról, hogy a dotációt folyosító szerv megemelte kötelező nézőszámomat (mindössze tízezerrel tavalyhoz képest, smafu!), és emiatt szükség van olyan darabokra, melyeket nemcsak a kritikus kedvel, de a közönség is. Tehát a tulajdonviszonyt nehéz meghatározni, ám egy biztos: a színház semmiképp sem önjelölt szakértő. Szegeden egyre inkább olyan a helyzet, mint egy futballmérkőzésen: hihetetlenül sok újságíró tudna jobban labdába rúgni, mint azok, akik ezért vannak a pályán. Persze nekik könnyű bekiabálni a lelátóról, rajtuk senki sem kér számon semmit, még azt sem, hogy sikerült-e az alanyt az állítmánnyal összeegyeztetni. Botorság lenne elvárni akármelyik szegedi kritikustól, hogy úgy írjon színbírálatot, ahogy annak idején Kosztolányi Dezső. Ahhoz ugyanis több kell, mint toll és papír. Legalább a lap főszerkesztőjének tudnia kéne, hogy mire bízta ezt a feladatot. (Vagy nagyon is tudja? Nemdebar a Délvilág főszerkesztője ambicionálja a színiigazgatói pályát? Feltehetőleg sikerrel, hiszen a szegedi Kulturális Bizottság elnöke, Gyimesi Kálmán már azt nyilatkozta: „Lehet, hogy ugyanaz az ember ugyanazt a tervet fogja beadni, és azt fogjuk elfogadni.” Igaz, azt is hozzátette: „Persze, ezt már akkor meg kellett volna csinálni. Ha szakszerűen lett volna írva, szerintem el is fogadták volna.” Érthető, ugye? A jelölt megvan, csak a szakszerűséggel van egy kis bibi.)

Márok Tamás a tavalyi szezon végén úgy értékelt a színházról, hogy ráragasztott egy címkét: „nemzetiellen”. Kár, hogy nem magyarázta meg, mit ért ezen, mert hazánkban még senki sem tudta elmondani, hogy mitől lesz egy színház „nemzeti”. Csak klasszikusoktól? Csak magyar daraboktól? Csak kacagányos honfoglaló művek szerzőitől? Vagy az a lényeg, hogy legyen tiszteletreméltó a repertoár, még akkor is, ha a szegedi közönségnek nem kell? Márok amerikai kommersztermékeknek titulálja a Kakukkfészket (és ebben igaza van, még én, a darab rendezője sem keverem össze, mondjuk a Bánk bánnal), de azt nem veszi észre, hogy ez az előadás túl van a nyelvenkettediken, immár harmincezer nézője volt, amire a szegedi Nagyszínházban még nem volt sok példa! Tudom, adatokat felsorolni nem „művészi erény”, de a

színházvezetéshez időnként közgazdász szemlélet is szükséges. Arról nem beszélve, hogy az „olcsó” Kakukkfészket termelte ki stúdióelőadásainkat, amikre a költségvetés nem biztosított anyagi fedezetet. Lehetne jobb darabot találni a Kakukkfészeknél? Valószínű. Minden kibic tele van javaslattal. Főleg azért, mert büntetlenül teheti. Nekem is isteni ötleteim vannak, ha lapcsinálásról van szó.

Kosztolányi (nem Dezső, József) pezsgőbb színházi életet kíván a városnak. Én is. Kiegészítve azzal, hogy én még tisztességes munkakörülményeket is szeretnék. Tavaly szeptemberben kezdtem el öt éves főrendezőségemet, de alig telt el három hónap és már pályázatot írtak ki Szeged színházi életének megreformálására. Nincs ebben egy csepp intolerancia? Írtam egy új pályázatot, melyet a színház társulata nagy többséggel elfogadott: 190 fő szavazott énám, 3 fő Nikolényi Istvánra. A Városháza a reformkísérleteket sikertelennek minősítette, de a sajtó hasábjain megkaptuk a magunkét: ez a retrográd társaság mennyire fél az egzisztenciájukra veszélyes újtól! Az, hogy esetleg a társulat azért szavazott rám, mert úgy látja, hogy értek is a szakmához, az fel sem merült. Az igaz ugyan, hogy a pályázatokat elbíráló zsűri tagjai közt ott volt például Márok Tamás is, kinek szakértelmét nem lehet elvitatni. Nyilván ezért szentelt több flekket annak az általam elbocsátott színésznek panaszainak, akin – amíg a színház tagja volt – még ő maga is fanyalgott.

Csúri Ákos (21 éves egyetemista) szerint én előnyben részesítem a könnyebb műfajokat az igényes művészi színházzal szemben, és féltő, hogy nagyon nehéz lesz elszakadni a már bevált musicalrecepttől. Vajon tudja-e, hogy nincs vidéki színház, mely kevesebb zenét játszik? Vajon tudja-e, hogy ezekre azért van szükség – még Kaposvárott is –, mert igény van rá? Csúrinak nem tetszik a Padlás (decemberig nincs rá jegy), szíve joga, úgy ír róla kritikát, ahogy akar. Viszont tetszett neki a Stuart Mária (ez is operett?), ő maga mondta, de arról nem írt kritikát. Arról Domonkos László írt, aki saját bevallása szerint „szűzen jött színházba, érintetlenül mindenféle előzetes tájékozódástól, hozzáolvasásuktól, mifénetől, akár egy néző.” De jó. Pont ilyen egy jó kritikus. De hadd idézzem 1991. április 15-én írt bírálatának utolsó sorát: „Ki mer itt panaszkodni, ladies and gentlemen?”

Én. A céltábla, mely köztudomásúlag nem szokott visszalógni. De ha könnyedén odavetett mondatokkal tapossák sárba százak munkáját, akkor rosszhiszeműen megkérdőjelelem a „jóindulatot”. Lehet kritizálni, de általánosságokat nem lehet kritikaként elfogadni! Tőlem sem azt várja a színész, amikor bejön a színpadra, hogy azt mondjam, amit csinál, jó vagy nem jó. Ennél a Szakembernek többet kell mondania.

Egyébként a Magyar Hírlapban, kissé eldugott helyen megjelent a legújabb pályázati felhívás a színház igazgatói állására. Sajnálatos módon a Városháza arról elfelejtett úgy minket, mint a többi színházat értesíteni. Vagy meghívásos a pályázat? Akkor miért jelent meg egyáltalán? A határidő: november 15. Nyilvánvalóan nagyon felkészült pályamunkák fognak beérkezni ilyen rövid időn belül. (Bár Gyimesi Kálmán szerint...)

Tennék két ajánlatot!

1. Boldogan találkozunk a nyilvánosság előtt egyszerre minden szegedi kritikussal, kulturális bizottsági taggal, színházszereplő honatyával-honatyával, igazgató-jelölttel és érdeklődő nézővel! Tán el lehetne beszélgetni arról, hogy ki milyen színházat szeretne Szegeden.

2. Mivel nem kívánok akadályt képezni az eljövendő Messiásnak azzal, hogy ragaszkodom 1995 júniusáig szóló kinevezésemhez, ezennel felajánlom a Városnak: a már megkezdett és felelősséggel vállalt szezon után, 1992 augusztusától döntse el az új igazgató, hogy ki legyen a színház prózai tagozatának vezetője.

Ugyanis – bár nem vagyok született szegedi – fontosnak érzem a Szegedi Nemzeti Színház jövőjét.

Korcsmáros György
próza tagozatvezető, főrendező

Foglalkoztatás '91

Nem az államé a főszerep a munkahelyteremtésben!

– mondja Rolek Ferenc államtitkár

Foglalkoztatás '91 címmel háromnapos konferencia kezdődött tegnap délután Szegeden, a Forrás Szállóban. Tavasszal, a Munkaügyi Tanácsok megalakulása után, vetődött fel a kérdés, máshol vajon hogyan igyekeznek úrrá lenni az egyre szorongatóbb munkanélküliségen. Májig már közel 300 ezren kerültek az idén utcára, s a kilátások sem túl biztatóak: jövőre félmillió munkanélküivel számol a kormány. A megyei munkaügyi tanács kezdeményezésére most a megoldás módjairól, a segítség lehetőségeiről tanácskoznak a szakemberek.

A foglalkoztatáspolitikai időszerű kérdése címmel Rolek Ferenc a Munkaügyi Minisztérium államtitkára tartott tegnap nyitóelőadást. Elmondta, hogy a társadalmi-gazdasági átalakulásnak elkerülhetetlen velejárója a növekvő munkanélküliség. De ma már a folyamatot nem lehet „felülről” vezényelni, levezetni, hanem társadalmi összefogás és konszenzus hozhat csak eredményt.

– *Prakticista foglalkoztatáspolitikát szeretnénk!* – jelentette ki az államtitkár. Nem íróasztalok mögött lehet kitalálni a vélt gyógy-módot és rákényszeríteni a valóságra, hanem fordítva. Még ha olykor nagy is a kísértés egyes hivatalokban erre. A mélyben zajló gazdasági folyamatok sokszor fájdalmas foglalkoztatási összefüggésekkel járnak: az egész munkaerőpiac átalakul. Kétségtelen, hogy nőtt a veszélyeztetettek száma. De vannak, akik jobb helyzetbe kerültek a munkanélküliség megjele-

nésével: a kvalifikált és minőségi munkaerő becsülete nőtt, a vállalkozói réteg pedig egyértelműen haszonélvezője a helyzetnek.

Ki viselje a munkanélküliség terheit? – tette fel a kérdést az államtitkár, majd mindjárt utána ki is jelentette, ma még nincs igazságos teherviselés. A legnagyobb teher a középrétegre, a bérből-fizetésből élőkre hárul ebben az esetben is.

Mi az állam szerepe a munkanélküliség kezelésében? Elsősorban az információ közvetítése, a mobilitás elősegítése. A jövőben azonban nem az államé lesz a főszerep a munkanélküliség csökkentésében, hiszen nem tud új munkahelyeket teremteni. A vállalkozásokra vár az a feladat, hogy felszívják a szabad munkaerőt. Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök igen csak soványak. Nincs pénz új munkahelyek teremtésére, az átképzésben teljesen kaotikus állapotok alakultak ki, a foglalkoz-

tatáspolitikai legfeljebb a túlélésre „játszhat”.

A vállalkozók támogatása hozhat ugyan némi eredményt, de az máris látszik, nem a munkanélküliekből lesz a legtöbb vállalkozó. Hosszú távon csak az új munkahelyek teremtése hozhatna megoldást. De ez a vállalkozók dolga: az állam visszavonul a munkahelyteremtéstől, hiszen most éppen azoknál a nagyvállalatoknál vannak tömeges elbocsátások, amelyeket az állam hívott életre az elmúlt negyven esztendőben.

Az sem lehet igazán vigasztaló, hogy a munkanélkülivé válás a volt szocialista országok között még nálunk a legalacsonyabb. Mindenestre meg kell tanulnunk a jövőben együtt élni a munkanélküliséggel, hiszen minden piacgazdaság velejárója – fejezte be előadását az államtitkár.

R. G.

A megszületendő gyermekekért

A betegségekkel kapcsolatban a megelőzést hangsúlyozzák a szakemberek, mégis erre áldoznak a legkevesebbet. Márpedig a megelőzés pénzbe kerül, még ha – sokak szerint – olcsóbb is, mint a gyógyítás.

A magyar egészségügyben azonban sem egyikre, sem másikra nincs elegendő fedezet, ezért sorjázna az alapítványok, a jótékonyaságra apelláló akciók. A kórház fertőzőosztálya is fontosnak ítélte, hogy a megszületendő gyermekek egészsége érdekében alapítványt létesítsen. A részletekről dr. Ozsvár Zsófia főorvost kérdeztük.

– Milyen szűrővizsgálathoz kell alapítványi támogatásból előteremteniük a fedezetet?

– A fertőzőosztály és a tisztiorvosi szolgálat vírusszeroológiai laboratóriuma közös munkáját, a hepatitis B vírus szűrővizsgálatának finanszírozását szolgálná az alapítványi hozzájárulás. Szeretnénk előbb Szeged és környéke, majd később a megye valamennyi terhes asszonyánál e szűrést elvégezni.

– Ha a várandós édesanyát hepatitis B vírus támadja meg, milyen következményekkel számolhat?

– Ez esetben a fertőződött újszülöttek körülbelül 70 százaléka vírushordozó lesz, és néhány éven belül kialakul náluk a krónikus májgyulladás, a májzsugorodás vagy a májrák.

– A születendő gyermek élete és egészsége megmenthető, ha az anya terhességének ideje alatt fény derül a fertőzésre?

– A hepatitis B vírussal fertőzettek esetében, ha az újszülött a szülés után egy órával megkapja a szükséges passzív védőoltást, majd a három aktív védőoltást, akkor kivédhető a gyermek májkárosodása.

– E szűrővizsgálatot tehát minden szülő anyánál el kellene végezni, a gyermek egészsége érdekében. Amennyiben hiányában erre eddig nem volt lehetőség.

– A Népjóléti Minisztérium csak az oltóanyagot biztosítja számunkra, de a szűrővizsgálathoz szükséges diagnosztikai anyagokra és műszerekre nem ad fedezetet. Ezért kényyszerültünk az alapítvány létrehozására.

– Az augusztusban bejegyezett alapítványra már sikerült valamennyit szerezni.

– Az eddig összeadott pénzből biztosítani tudjuk az idei évre szükséges diagnosztikai anyagokat. Az Autófer, a Hústermelés Szervező Rt., a Vidia és a Felszabadulás tsz anyagi támogatását élvezték elsőként, és a támogatók sorában tudhatjuk a Tejipari Vállalatot, a Szalámigyárat, a Postabankot, az Agora Zöldért, valamint magánszemélyeket.

Akik e sort bővíteni kívánják anyagi hozzájárulásukkal, a következő számlaszámon tehetik:

Agrobank Rt. Szeged Területi Fiók
289-98905/9910-6237

K. K.